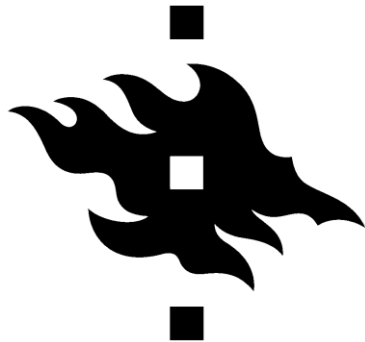

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: VNS 9/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa keskipitkän aikavälin ilmasto-
politiikan suunnitelmasta. Järjestyksessä kolmannen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman keskeiset
lähtökohdat ovat EU:n ilmastolainsäädännön mukainen päästövähennysvelvoite vuodelle 2030 sekä Petteri
Orpon hallitusohjelman ilmastopolitiikan linjaukset. Suomen EU:n lainsäädännön mukainen päästövähennys-
velvoite taakanjakosektorille on päästöjen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden
2005 päästötasoon. Taakanjakosektorin päästöjä koskevat myös ilmastolain tavoitteet, kuten
vuoden 2030 päästövähennystavoite sekä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite.

Helsingin yliopisto on lausunut asiasta aiemmin kesällä 2025 Ympäristöministeriön pyynnöstä.

Helsingin yliopisto nostaa tässä lausunnossaan esille erityisesti maakäyttö- ja liikennesektorin ja rannikko-
jen meriekosysteemien huomioimisen ilmastomuutoksessa.

Vararehtori

Anne Portaankorva

Kehittämispäällikkö

Harri Nurmi

Lausunto kokonaisuudessaan:

Maakäyttösektori:

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, KAISU3 on ilmastolain mukainen suunnitelma taakanjakosektorin päästövähennysten saavuttamiseksi vuoteen 2030 ja sen jälkeen kohti hiilineutraaliutta 2035. Yleisesti voidaan todeta, että suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä Suomi pystyy pysymään 2021–2030 kiintiöissä, mutta maankäyttösektorin (LULUCF) alijäämään liittyy poikkeuksellisen suuri riski, joka voi siirtyä taakanjakosektorin katettavaksi. Lisäksi todettakoon, että vuodelle 2035 asetettu hiilineutraaliustavoite edellyttää huomattavasti lisätoimia 2030 jälkeen. Esitetyistä toimenpiteistä voidaan sanoa se, että ne ovat listattu kattavasti, mutta niistä ei ole esitetty riittäviä vaikutusarvioita. Näitä ei ole tehty edes välttämättä silloin, kun toimista laadittu hallituksen esityksiä tai muita politiikkatoimia. Päästövähennystoimien mekaaninen listaaminen voi johtaa myös siihen, että pienet ja isot sekä vaikutuksiltaan erimerkitykselliset asiat saavat mittasuhteiltaan raportissa väärän painoarvon.

Maakäyttösektori on muuttunut hiilinielusta päästölähteeksi, mikä johtuu kasvaneista hakkuumääristä. Tätä on käsitelty KAISU3:ssa vähän ja tulisi miettiä aktiivisia politiikkakeinoja osana, joilla hakkuumäärää saadaan maltillistettua. Maankäyttösektorin alijäämän kertymisen pysäyttämiseksi on ryhdyttävä pikaisiin toimiin. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) määrittelee maankäyttösektorin ilmastopäästöjä vähentävät ja nieluja vahvistavat toimet. Tuoreet Sitran ja Luonnonvarakeskuksen (Lintunen ym. 2026) että Ilmasto- ja Luontopaneelin (Seppälä ym. 2026) selvitykset linjaavat, että hakkuumäärien tulisi laskea noin 10 % 60–65 Mm³, jotta ilmastotavoitteissa pysytään. Samalla hakkuumäärien pieni lasku toisi muita kokonaiskestävyyshyötyjä kuten parantaisi luonnon monimuotoisuuden tilaa.

Suunnitelmassa ei myöskään käsitellä luonnon suojelualueiden merkitystä hiilensidonnan ja hiilivarastojen turvaamiselle. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan lisäämällä luonnonsuojelualueiden määrää 6000 hehtaaria vuodessa Etelä-Suomen rehevillä kasvupaikoilla, tuottaisi lisäsuojelu vuoteen 2035 mennessä 0,17 Mt CO₂ ekv. lisäyksen puuston vuosittaiseen hiilinieluun (Lehtonen ym. 2021). Koska tämänhetkisen tiedon mukaan MISUn nykytoimilla ei käännetä maankäyttösektoria päästölähteestä nieluksi, on tärkeitä linjata maankäyttösektorin tilanteen korjaaminen ja siihen liittyvät toimenpiteet nyt käsitteillä olevissa KAISU3:ssa ja kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa. On oikeudenmukaisuudenkin mukaista, että maakäyttösektori kantaa osansa ilmastomuutoksen torjumiseksi ja hiilinielujen kasvattamiseksi.

Suunnitelmassa on tunnistettu hallitusten välisen luontopaneeli IPBESin ja ilmastomuutospaneeli IPCC:n yhteinen näkemys, jonka mukaan ilmastomuutos ja luontokato on ratkaistava yhdessä (s. 163). Suunnitelmasta puuttuu kuitenkin selkeät konkreettiset toimet, miten ilmastomuutoksen torjuntaan tähtäävissä hankkeissa, kuten uusiutuvan energian tuottaminen, huomioidaan luontohaittojen välttäminen.

- Lehtonen, A., Aro, L., Haakana, M., Haikarainen, S., Heikkinen, J., Huuskonen, S., Härkönen, K., Hökkä, H., Kekkonen, H., Koskela, T., Lehtonen, H., Luoranen, J., Mutanen, A., Nieminen, M., Ollila, P., Palosuo, T., Pohjanmies, T., Repo, A., Rikkinen, P., Rätty, M., Saarnio, S., Smolander, A., Soinne, H., Tolvanen, A., Tuomainen, T., Uotila, K., Viitala, E.-J., Virkajärvi, P., Wall, A. & Mäkipää, R. 2021. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet: arvio päästövähennysmahdollisuuksista. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 7/2021.
- Lintunen, J., Pihlainen, S. & Assmuth, A. (toim.) 2026. Katsaus toimiin ja ohjauskeinoihin metsien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 272 s.
- Seppälä, J., Pukkala, T., Kotiaho, J., Aalto, J., Bäck, J., Kallio, K.P., Karttunen, M., Koivula, M., Laine, I., Oksanen, E., Ollikainen, M., Silfverberg, O., Salo, M., Soimakallio, S., Weaver, S., Vesala, T. 2026. Metsien hakkuiden, ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen – Skenaariotarkastelu eri hakkuutasoilla. Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2026.

Liikennesektori:

Päästövähennysten kannalta keinovalikoimassa ei ole esitetty tietoon ja tutkimukseen perustuvia tehokkaimpia toimenpiteitä. Esimerkiksi haittaverojen (valmisteverotuksen hiilidioksidiverokomponentti) tehokkuuteen liittyvä kirjallisuus on tiystin sivuutettu. Keinojen joukossa on myös toimia, joihin ei ole osoitettu valtion 2026 talousarviossa resursseja. Hyvä esimerkki tällaisista toimista ovat tieliikenteen latausinfrastruktuurin tuet, jotka ovat osoittautuneet liikennesektorin päästövähennystoimista yhdeksi tehokkaimmaksi toimenpiteeksi.

Liikenteen päästöistä (yli kolmasosa taakanjakosektorin päästöistä) todettakoon myös, että kuvattu kehityskulku on osin ajastaan jäljessä, sillä esimerkiksi tieliikenteessä henkilöautojen sähköistyminen on ollut ennakoitua nopeampaa. Kaikkiaan haittaverojen lisäksi tieliikenteen päästövähennykset nojaavat pitkälti jakeluvelvoitteen sekoitevelvoiteosuuden kiristämiseen, mutta jakeluvelvoitteen täyttämiseksi on esitetty uusia toimia, jotka eivät tehokkaita. Tänä vuonna jakeluvelvoitetta voi täyttää biopolttoaineiden lisäksi (i) liikennesähköllä, (ii) RFNBO-polttoaineilla sekä taakanjakosektorille ja maankäyttösektorille kohdistuvilla (iii) joustomekanismeilla.

Liikennesähkön kasvu tulee heikentämään jakeluvelvoitteen tehokkuutta ja sen alkuperäistä, biopolttoaineiden käytön lisäämisen, tavoitetta. RFNBO-polttoaineet eli käytännössä erilaiset vetyperäiset polttoaineet ovat merkitykseltään vielä vähäisiä. Joustomekanismit ovat sen sijaan erilaisia päästövähennyksiä kompensoivia toimia, jotka eivät tämänhetkisen tiedon mukaan ole lisäisiä. Lisäksi niiden toimeenpanosta koituu mitavia transaktiokustannuksia niin yrityksille kuin viranomaisillekin.

Rannikkoekosysteemien huomioiminen:

Ehdotus tunnistaa perustellusti maatalouden sekä kasvihuonekaasupäästöjen lähteenä, että mahdollisena hiilinieluna ja korostaa ruokaturvaa sekä kustannustehokkuutta EU-politiikan viitekehyksessä. Se kuitenkin sivuuttaa kokonaan rannikon meriekosysteemit, vaikka niillä on Suomessa huomattava pinta-ala ja merkittävä rooli ilmastomuutoksen hillinnässä. Tämä puute on erityisen merkittävä, koska sekä maatalous- että metsätalouskäytännöt vaikuttavat suoraan ravinne- ja hiilivalumiin rannikkovesiin ja siten näiden ekosysteemien ilmasto- ja ekosysteemitointoihin. Pehmeäpohjaiset rannikkoelinympäristöt, matalat lahdet ja saaristoalueet ovat tiiviissä yhteydessä valuma-alueen maankäyttöön: voimakkaan rehevöitymisen oloissa ne voivat toimia kasvihuonekaasujen nettolähteinä, kun taas ravinnekuormituksen vähentäminen ja valuma-alueen kestävämpi hoito voivat vahvistaa niiden roolia pitkäaikaisina hiilinieluinä.

Hallituksen tavoite rehevöitymisen vähentämiseksi tuottaa siten kaksinkertaisen hyödyn — se ei ainoastaan paranna vedenlaatua ja luonnon monimuotoisuutta, vaan myös vahvistaa rannikkovesien nettovaikutusta ilmastoon. Edistyksellinen hallitus huomioisi tämän kokonaisuuden ja integroisi rannikon meriekosysteemit osaksi ilmasto-, maatalous- ja metsätalouspolitiikkaa siten, että ravinnekuormituksen vähentäminen, monimuotoisuuden vahvistaminen ja hiilitaseen paraneminen tunnistetaan ja huomioidaan kansallisessa kasvihuonekaasuinventaarissa.

Eduskunnan Saaristomeri-ryhmä tarjoaa rakentavan ja poikkipuolueellisen foorumin rannikon merikysymysten edistämiseen sekä rehevöitymisen torjunnan ja ilmastopolitiikan parempaan yhteensovittamiseen.

Asiasta laaditut politiikkatiedotteet (www.coastclim.org):

- <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1843025/FULLTEXT02.pdf>
- <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1843025/FULLTEXT01.pdf>
- <https://www.su.se/download/18.361ef66219a7bb0f44240c45/1764772161608/Policy%20brief%3A%20Healthy%20coastal%20ecosystems%20are%20crucial%20to%20mitigate%20climate%20changePBbluecarbon.pdf>

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign
This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign

Päiväys / Datum / Date: 25.02.2026 16:58:16 (UTC +0200)

Harri J Nurmi

Organisaation varmentama (HY-käyttäjätunnus) (eIDAS-tunnistamisen varmuustaso: korotettu)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto) (eIDAS-identifieringens tillitsnivå: väsentlig)
Certified by organization (HY user account) (eIDAS level of assurance: substantial)
Certified by organization

Päiväys / Datum / Date: 25.02.2026 17:55:21 (UTC +0200)

Anne M Portaankorva

Organisaation varmentama (HY-käyttäjätunnus) (eIDAS-tunnistamisen varmuustaso: korotettu)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto) (eIDAS-identifieringens tillitsnivå: väsentlig)
Certified by organization (HY user account) (eIDAS level of assurance: substantial)
Certified by organization